РЕШЕНИЕ НА СЪДА (първи състав)

11 декември 2008 година *

По дело C-380/06

с предмет иск за установяване на неизпълнение на задължения, предявен на основание член 226 ЕО на 15 септември 2006 г.,

Комисия на Европейските общности, за която се явяват г-н B. Schima и г-жа S. Pardo Quintillán, в качеството на представители,

ищец,

срещу

Кралство Испания, за което се явява г-н F. Díez Moreno, в качеството на представител,

ответник,

СЪДЪТ (първи състав),

състоящ се от: г-н P. Jann, председател на състав, г-н M. Ilešič, г-н A. Tizzano (докладчик), г-н A. Borg Barthet и г-н J.-J. Kasel, съдии,

* Език на производството: испански.

генерален адвокат: г-жа E. Sharpston,
секретар: г-жа M. Ferreira, главен администратор,

предвид изложеното в писмената фаза на производството и в съдебното заседание от 13 февруари 2008 г.,

след като изслуша заключението на генералния адвокат, представено в съдебното заседание от 17 юли 2008 г.,

постанови настоящото

Решение

1 С исковата си молба Комисията на Европейските общности иска от Съда да установи, че като е допуснало срок от 90 дни за плащането на някои хранителни стоки и бързооборотни стоки, както и като е отложило влизането в сила на някои законови разпоредби за 1 юли 2006 г., Кралство Испания не е изпълнило задълженията си по член 3, параграфи 1, 2 и 4 от Директива 2000/35/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 29 юни 2000 година относно борбата със забавяне на плащане по търговските сделки (ОВ L 200, стр. 35; Специално издание на български език, 2007 г., глава 17, том 1, стр. 226).

Правна уредба

Общностна правна уредба

2 Член 3 от Директива 2000/35, озаглавен „Лихва за забава за плащане“, гласи:

„1. Държавите членки следят за това:

а) лихвите по смисъла на буква г) да стават дължими от деня, следващ датата на плащане или изтичането на срока на плащане, определен в договора;

б) ако датата или срокът на плащане не е определен в договора, лихви се дължат автоматично, без да е необходима покана:

i) тридесет дни след датата на получаване от длъжника на фактурата или на равностойно искане за плащане; или

ii) ако датата на получаване на фактурата или на равностойното искане за плащане е неизвестна, тридесет дни след датата на получаване на стоките или на предоставяне на услугите; или

iii) ако длъжникът получи фактурата или равностойното искане за плащане преди стоките или услугите, тридесет дни след получаването на стоките или предоставянето на услугите; или

iv) ако в закона или в договора е предвидена процедура за приемане или проверка, с която да се установява съответствието на стоките или услугите с договора, и ако длъжникът получи фактурата или равностойното искане за плащане преди или на датата на приемане или на проверка, тридесет дни след тази последна дата;

[…]

2. За някои категории договори, които трябва да бъдат определени от националното законодателство, държавите членки могат да определят срока на дължимост на лихвите [да се чете:„срока, след който се дължат лихви“] на най-много шестдесет дни, ако те възпрепятстват страните по договора да надхвърлят този срок, или ако те определят задължителен лихвен процент, който надхвърля значително законния процент.

3. Държавите членки предвиждат, че договор за датата на плащане или за последствията от забава на плащане, който не съответства на разпоредбите на параграф 1, букви б), в) и г) и на параграф 2, не се прилага или може да е основание за иск за обезщетение за вреди, когато предвид всички обстоятелства по случая, включително добрата търговска практика и обичаи и естеството на продуктите, той представлява явна злоупотреба по отношение на кредитора. Когато се определя дали един договор представлява явна злоупотреба по отношение на

кредитора, се взема предвид, наред с другото, дали длъжникът има някаква обективна причина да се отклонява от разпоредбите на параграф 1, букви б), в) и г) и параграф 2. Ако се установи, че един такъв договор е явна злоупотреба, се прилагат разпоредбите на закона, освен ако националните съдилища не определят други условия, които да са справедливи.

4. Държавите членки следят за това, в интерес на кредиторите и конкурентите да съществуват подходящи и ефективни средства за прекратяване използването на условия, които са явно несправедливи по смисъла на параграф 3.

[…]“

3 Член 6 от посочената директива, озаглавен „Транспониране“, предвижда:

„1. Държавите членки въвеждат в сила законовите, подзаконовите и административните разпоредби, необходими, за да се съобразят с настоящата директива, най-късно до 8 август 2002 г. Те незабавно информират Комисията за това.

[…]

2. Държавите членки могат да запазят или да приемат по-благоприятни за кредиторите разпоредби от необходимите за спазване на настоящата директива.

[…]“

Национална правна уредба

4 Закон № 3/2004 от 29 декември 2004 г. за борба със забавата за плащане по търговските сделки (BOE № 314 от 30 декември 2004 г., стр. 42334) има за цел транспонирането на Директива 2000/35 в испанския правен ред.

5 Закон № 7/1996 от 15 януари 1996 г. относно търговията на дребно (BOE № 15 от 17 януари 1996 г., стр. 1243) предвижда в член 17 правила относно плащанията към доставчиците.

6 По смисъла на първата допълнителна разпоредба от Закон № 3/2004, озаглавена „Режим на плащанията при търговията на дребно“, по отношение на плащанията към доставчиците в търговията на дребно по правило се прилагат разпоредбите на член 17 от Закон № 7/1996, а Закон № 3/2004 има само субсидиарно приложение.

7 Член 17 от Закон № 7/1996, изменен с втората заключителна разпоредба, параграф 1 от Закон № 3/2004, предвижда:

„1. Освен при изрично споразумение, търговците заплащат цените на закупуваните от тях стоки в тридесетдневен срок, считано от датата на доставката.

[…]

3. Плащането за пресните и нетрайните хранителни стоки в никакъв случай не трябва да бъде отлагано с повече от тридесет дни. Плащането за другите хранителни стоки и бързооборотни стоки не трябва да бъде отлагано с повече от шестдесет дни, освен ако в изрично споразумение в полза на доставчика не се предвиждат икономически компенсации, съответни на по-голямото отлагане, като в никакъв случай плащането не може да бъде отлагано с повече от деветдесет дни.

[…]

5. Във всички положения лихви за забава се дължат автоматично от деня, следващ указаната за плащането дата, а при липсата на споразумение — от датата,

на която плащането е трябвало да се извърши съгласно разпоредбите на параграф 1. […]“

8 Втората преходна разпоредба от Закон № 7/1996, въведена с втората заключителна разпоредба, параграф 2 от Закон № 3/2004, има следното съдържание:

„Срокът, определен за пресните и нетрайните стоки, остава вече предвиденият тридесетдневен срок. Максималният срок от шестдесет дни, предвиден в член 17, параграф 3 от настоящия закон, се прилага от 1 юли 2006 г. Дотогава плащането за хранителните стоки, които не са нито пресни, нито нетрайни, и за бързооборотните стоки не трябва да бъде отлагано с повече от деветдесет дни, считано от датата на доставяне на стоката.“

Досъдебна процедура

9 В отговор на жалба, с писмо от 13 юли 2005 г. Комисията приканва Кралство Испания да ѝ предостави в двумесечен срок становището си относно съвместимостта на Закон № 3/2004 с член 3, параграфи 1, 2, 4 и 5 от Директива 2000/35.

10 Тъй като не получава отговор от Кралство Испания, на 19 декември 2005 г. Комисията изпраща мотивирано становище до тази държава членка, в което по-конкретно изтъква, че:

— срокът от 90 дни за плащането на някои хранителни стоки и бързооборотни стоки, допуснат по силата на член 17, параграф 3 от Закон № 7/1996, изменен с втората заключителна разпоредба, параграф 1 от Закон № 3/2004, противоречи на разпоредбите на член 3, параграфи 1 и 2 от Директива 2000/35, и

— доколкото отлага за 1 юли 2006 г. прилагането на максималния срок от 60 дни, втората преходна разпоредба от Закон № 7/1996, въведена с втората заключителна разпоредба, параграф 2 от Закон № 3/2004, е несъвместима с член 3, параграфи 1, 2 и 4 от тази директива, чийто срок за транспониране изтича на 8 август 2002 г., без в това отношение да е допустима каквато и да е възможност за дерогация.

11 Тъй като предоставеният от Кралство Испания отговор не я удовлетворява, Комисията предявява пред Съда настоящия иск за установяване на неизпълнение на задължения.

По иска

По първото твърдение за нарушение

Доводи на страните

12 Комисията твърди, че член 17, параграф 3 от Закон № 7/1996, изменен с втората заключителна разпоредба, параграф 1 от Закон № 3/2004, нарушава член 3, параграфи 1 и 2 от Директива 2000/35, доколкото предвижда, че максималният срок за плащане на цените на хранителните стоки и на бързооборотните стоки, които не са пресни и нетрайни хранителни стоки, може да бъде с продължителност до 90 дни, като единственото условие за това е в полза на доставчика да бъдат предвидени „икономически компенсации, съответни на по-голямото отлагане“.

13 Всъщност тази разпоредба позволявала продължаването на максималния срок за плащане от 60 дни, посочен в член 3, параграф 2 от Директива 2000/35, без обаче, противно на изискваното съгласно последната разпоредба, да предвижда „задължителен лихвен процент, който надхвърля значително законния процент“. В това отношение икономическите компенсации, съответни на по-голямото отлагане, предвидени със спорната национална разпоредба, не можело да се сравняват с прилагането на такъв лихвен процент, поради факта че използваната от испанския законодател формулировка не е прецизна.

14 Като начало Кралство Испания напомня, че Директива 2000/35 има за цел въвеждането на благоприятни за кредитора мерки, които да ограничат забавата за плащане по търговските сделки, като същевременно зачита свободата на договаряне на страните.

15 Въвеждайки абсолютна забрана за договарянето на срок, надвишаващ 90 дни, спорните разпоредби обаче всъщност въвеждали по-ограничителен и още по-благоприятен за кредитора режим в сравнение с установения в Директива 2000/35, чийто член 3, параграф 2 позволява да се предвиди срок, по-дълъг от 60-дневния, без при това да определя максимална граница за тази възможност. Поради тази причина разглежданата национална правна уредба била също съвместима с член 6, параграф 2 от тази директива, съгласно който държавите членки могат да запазят или да приемат по-благоприятни за кредиторите разпоредби от необходимите за съобразяване с посочената директива.

16 По-нататък държавата членка ответник уточнява, че тъй като срокът от 90 дни може да се приложи само ако бъдат предвидени икономически компенсации, съответни на по-голямото отлагане, било спазено изискването съгласно член 3, параграф 2 от Директива 2000/35 да се заплащат лихви за забава при процент, който надхвърля значително законния процент.

Съображения на Съда

17 Като начало следва да се напомни, че видно от член 3, параграф 1, буква а) от Директива 2000/35, страните по принцип разполагат със свободата да определят в своите договори датата или срока за плащане.

18 Ето защо единствено при отсъствието на съответна договорена клауза трябва да се прилага законовият срок от 30 дни, посочен в член 3, параграф 1, буква б) от тази директива.

19 Член 3, параграф 2 от Директива 2000/35 позволява освен това на държавите членки да продължават посочения срок от 30 дни, но поставя тази възможност в зависимост от две условия. На първо място, тази възможност трябва да бъде ограничена до някои категории договори. На второ място, що се отнася до продължителността на срока съгласно дерогацията, той може да бъде продължен най-много до 60 дни, ако на страните бъде забранено да уговарят неговото дерогиране или при условие, че се прилага задължителен лихвен процент, който надхвърля значително законния процент.

20 Ето защо изложените от Комисията във връзка със спорните национални разпоредби твърдения следва да се разгледат в светлината на съдържанието и на общата структура на разпоредбите на Директива 2000/35, припомнени в предходните точки.

21 Трябва да се отбележи обаче, че член 17, параграф 3 от Закон № 7/1996, изменен с втората заключителна разпоредба, параграф 1 от Закон № 3/2004, допуска за хранителните стоки, които не са нито пресни, нито нетрайни, както и за бързооборотните стоки възможността приложимият съгласно член 17, параграф 1 срок за плащане от 30 дни да бъде продължен до 60 дни, при липса на изрично споразумение между страните. От друга страна, второто изречение на параграф 3 от посочения член 17, до което се отнасят твърденията на Комисията, допуска възможност за допълнително отлагане на посочения 30-дневен срок до 90 дни при изрично споразумение между страните, което предвижда в полза на доставчика икономически компенсации, съответни на по-голямото отлагане.

22 Следователно трябва да се заключи, че според самия текст на спорната разпоредба, възможността за продължаване на 60-дневния срок за плащане зависи от сключването между страните на „изрично споразумение“ за това.

23 При тези обстоятелства твърдението на Комисията, чиято цел е да се докаже, че разглежданата национална разпоредба нарушава член 3, параграф 2 от Директива 2000/35, доколкото позволява срокът за плащане по отношение на някои стоки да се продължи от 60 на 90 дни, без да се спазват определените в тази разпоредба условия, не може да бъде прието.

24 Всъщност както бе напомнено в точки 18 и 19 от настоящото съдебно решение, член 3, параграф 2 от Директива 2000/35 урежда само признатата на държавите членки възможност да определят, в ограничени случаи, законен срок, който надвишава срока от 30 дни, приложим при липсата на договорна клауза относно датата или срока за плащане. С други думи, единствено случаите, когато страните не са уредили този въпрос, попадат в обхвата на член 3, параграф 2 от тази директива.

25 За сметка на това, за да може срокът за плащане да се отложи най-много до 90 дни, член 17, параграф 3 от Закон № 7/1996, изменен с втората заключителна разпоредба, параграф 1 от Закон № 3/2004, изисква именно сключването на „изрично споразумение“ в този смисъл. Ето защо противно на твърденията на Комисията прилагането на такъв срок, договорен между страните, не може да се счита за зависещо от условията, определени в член 3, параграф 2 от Директива 2000/35.

26 От горните съображения следва, че първото твърдение за нарушение е неоснователно и поради това трябва да се отхвърли.

По второто твърдение за нарушение

Доводи на страните

27 Комисията поддържа, че втората преходна разпоредба от Закон № 7/1996, въведена с втората заключителна разпоредба, параграф 2 от Закон № 3/2004, неправомерно отлага за 1 юли 2006 г. прилагането на максималния срок за плащане от 60 дни, посочен в член 3, параграф 2 от Директива 2000/35.

28 Всъщност член 6, параграф 1 от тази директива определял като краен срок за транспонирането ѝ 8 август 2002 г., без да предвижда каквато и да е възможност за дерогация на тази разпоредба или за отлагане на посочения срок.

29 Предвиденото от испанското законодателство отсрочване нарушавало също член 3, параграф 4 от Директива 2000/35, по силата на който държавите членки следят за това в интерес на кредиторите и конкурентите да съществуват подходящи и ефективни средства за прекратяване използването на условия, които са явно несправедливи.

30 Основният довод, който Кралство Испания излага в отговор на тези твърдения, е, че преходният режим, установен с втората преходна разпоредба на Закон № 7/1996, която е въведена с втората заключителна разпоредба, параграф 2 от Закон № 3/2004, цели единствено да определи момента, в който влизат в сила разпоредбите на Закон № 7/1996, уреждащ търговията на дребно и въвеждащ още

по-ограничителен режим от изискуемия съгласно Директива 2000/35. Следователно посочената разпоредба не водела до отлагане на прилагането на разпоредбите на Закон № 3/2004, чрез който е транспонирана тази директива и чиято съвместимост с общностното право не се поставя под съмнение.

Съображения на Съда

31 В това отношение е достатъчно да се заключи, че разглежданата национална разпоредба се отнася само до прилагането на срока от 60 дни, посочен в член 17, параграф 3 от Закон № 7/1996, изменен с втората заключителна разпоредба, параграф 1 от Закон № 3/2004.

32 Поради изложените в точки 22—25 от настоящото съдебно решение причини обаче посоченият член 17, параграф 3 не попада в приложното поле на член 3 от Директива 2000/35 и следователно не може да бъде мярка за нейното транспониране.

33 От това следва, че отлагането на прилагането на спорната национална разпоредба не означава, че Кралство Испания не е изпълнило задълженията си по посочения член 3.

34 Ето защо второто твърдение за нарушение следва също да се отхвърли като неоснователно.

35 Доколкото никое от двете твърдения за нарушение, изтъкнати от Комисията, не е основателно, искът трябва да се отхвърли в неговата цялост.

По съдебните разноски

36 По силата на член 69, параграф 2 от Процедурния правилник загубилата делото страна се осъжда да заплати съдебните разноски, ако е направено такова искане. След като Кралство Испания е направило искане за осъждането на Комисията и последната е загубила делото, тя трябва да бъде осъдена да заплати разноските.

По изложените съображения Съдът (първи състав) реши:

1) Отхвърля иска.

2) Осъжда Комисията на Европейските общности да заплати съдебните разноски.

Подписи